

Un dia en la vida d'un socorrista

A les ordres de Posidó

Els cruentos esdeveniments succeïts aquestes darreres setmanes en platges catalanes han obligat l'opinió pública a sentir curiositat pel món dels socorristes. El TEMPS el descobreix per complet.

A les vuit del matí, la valenciana platja de les Arenes és completament buida. Ni banyistes, ni socorristes, ni carrets ambulants de gelats... Un desert de sorra salada mullat per aigües fosques. Una plataforma de suro i plàstic, mini-parc aquàtic que la Generalitat valenciana ha col·locat enmig del mar per promoure la campanya de Mediterrània, sembla una illa de joguet, deshabitada. Si les ones decidiren que algun banyista esporàdic s'ha d'ofegar de bon matí, el seu destí quedaria marcat: cap vigilant acudiria al rescat a tan primerenques hores. No està estipulat en el contracte.

Vora la mar, les hores passen tranquil·les. Entretant, nuclis familiars van omplint l'arena amb criatures, tovalles, radiocassets i para-sols. Les torres de guaita típiques, nius d'altura dels socorristes de platja, són agulles solitàries esperant els seus inquilins. I enmig del sopor, per fi, una aparició: un tosc vehicle anglès tot terreny, amb dues creus roges pintades als laterals, esquitxa de salnitre els qui volen sofrir els pessics del sol a primera fila de mar. Són les deu i els socorristes han arribat.

Del Land-Rover baixen un munt de xics i xiques ben joves, quasi adolescents,

amb samarretes de la Creu Roja del Mar, organitzant un considerable aldarull.

CREUATS DE COSTA

Els dirigeix i intenta organitzar-los un noi atlètic, ros de cabell i bru de pell, que barreja les ordres amb les bromes i les insistències d'afanyar-se. "Vinga home, vinga, doneu-vos aire, que es per avui", crida als petits croats que el rodegen. Aquests agafen flotadors, entren i ixen d'una posta sanitària, pugen a les torres... El seu líder para un instant de controlar i parla amb nosaltres: "Bé, podem fer al-

Les torres de guaita són els nius dels socorristes.

L'equip material dels socorristes és vital per a la seua tasca.

RAFA GIL

guna cosa junts, podem parlar d'allò que és un socorrista. Ja és hora que algú s'adone del que fem. Però, he de consultar amb la central. "Mentre ell marxa a fer la trucada de rigor, una noia de braços acerrats, es confessa: "Ser vigilant és molt pesat. Són moltes hores de soledat allí, a la torre, mirant i remirant. A més, no hi ha cap conveni laboral tipificat, no hi ha una legislació clara, perquè la professió de socorrista no apareix en cap lloc com a tal. Per això el sou és baix, encara que es complementa amb dietes."

Tenint en compte això, ¿què impulsa, doncs, aquestes persones a eixir de les aigües, amb un desconegut, tremolant com amants, després d'haver-se jugat la vida per algú que la majoria de vegades no ho agraeix? "En primer lloc, ho fem perquè ens agrada i és molt emocionant. Després, perquè no hi ha cap satisfacció més gran que salvar algú d'un element indomable i tan poderós com el mar. I finalment, perquè si no ho fem nosaltres, ¿qui ho farà?"

ENFRONTAMENTS

Aquesta interrogació retòrica de tall he-

roic, té molt de veritat. No existeix cap cos autonòmic o estatal, com poden ser la policia o els bombers, que s'ocupe dels salvaments marítims. I ací comença un greu problema de tensions. Per poder ser reconeguts com a socorristes, els qui ho desitgen han de superar una sèrie de curses, tals com els de primers auxilis, socorrisme aquàtic, auxiliar sanitari de transport, o especialista en primers auxilis, impartits tant per la Creu Roja com per la Federació de Socorrisme. En principi, totes dues institucions són igual de vàlides. Però ixen guanyant, quant al nombre de contractes, els salvavides de la Creu Roja. Com que no hi ha un cos específic que s'encarregue del mar, i mitjançant convenis amb els municipis amb platges, la Creu Roja, que té molts més mitjans logístics (sanatoris, material de rescat, llanxes, etc.) que no la Federació, ha mossegat més fort el pastís platger, i els seus voluntaris, en contracte de dos mesos, supervisen la immensa majoria de les costes del nostre país.

Félix Luy Parera, cap visible de la Federació al País Valencià, és molt crític amb la Creu Roja del Mar. Per ell, només

són socorristes titulats els federats: "ells donen diplomes, no titulacions com nosaltres. Encara que la llei no fa cap distinció, sí que hauria de fer-se, ja que els de la Creu Roja són voluntariats, no professionals com la nostra gent. Fan competència deslleial a la Federació, ja que demanen cobrar menys que nosaltres, i els alcaldes de poblacions amb platja els contracten a ells, i així s'estalvien diners. Els ix més barat que treballar amb un professional ben qualificat."

Aquestes sentències, són immediatament desestimades per José Luis Martínez i Santiago Bayarri, homes clau de Creu Roja al País Valencià: "a nosaltres, que una persona diga que estem actuant equivocadament per cobrar menys diners que altres, ho trobe tristíssim. Aquest senyor ens pot dir idiotes, si vol, per demanar menys compensació econòmica que ell per el mateix servei. Però no que estem fent competència deslleial. Nosaltres no posem en dubte la validesa dels seus socorristes. Ell no hauria de qüestionar els nostres."

Deixant de costat les tenses relacions amb la Federació, Martínez i Bayarri presumeixen de la base central del seu contingent, així com dels esforços duts a terme per arribar a la bona situació actual de la Creu Roja: "abans no teníem res. A poc a poc, institucions com la Generalitat o l'Ajuntament de València, o empreses i partits polítics com Iberdrola o Unió Valenciana, ens han cedit materials. Avui tenim bastant gent amb nosaltres. Alguns són objectors de consciència que fan ací la prestació social substitutòria, però la gran majoria són voluntaris que fan el mateix treball a l'hivern que a l'estiu, cobrant només en aquesta última estació. Ara, des d'ací, pal·liem els desgavells marítims de tot el País Valencià."

UN DIA DE FEINA

La platja les Arenes, és especialment delicada per a la tasca dels socorristes. Normalment plena de gom a gom, són també habituals les baralles i les discussions violentes, "de certa gent marginal que sovinteja aquesta zona", explica el cap de platja David Buye. La seua tasca és estratificar i organitzar els seus vigilants subordinats, els quals, encara que Buye desenvolupa la feina en una platja diferent, queden sempre al mateix territori litoral. A les Arenes, es dona una curiosa situació: vora el mar, els encarregats de la vigilància són de la Creu Roja. I a la mencionada plataforma flotant, és

Els guardians de la pantalla

Ah, Califòrnia! Platges de sorra daurada, paradís de silicona, cortisona i esteroides. Les riberes californianes són plenes d'esports acuàtics, cames llargues buscant festa, músculs ampul·losos i cervells de pardalet. O així, almenys, se'ns mostra en la façana de xiclet i entreteniment elemental anomenada *Los vigilantes de la playa*, sèrie emesa a diari per Antena 3. El telefilm narra amb més o menys fortuna i una estètica vídeo-clip, les peripècies amoroses i professionals d'un grup de socorristes que vigilen costes de luxe tipus Venice. El conjunt, està integrat per efebos de cor recte, foguejats per la vida i el sol, i torbadores sirenes de pits plastificats. El capità del vaixell és l'actor David Hasselhoff, temble protagonista d'*El coche fantástico*, que representa aquí l'encarnació suprema de la cara més rànica del somni americà (plaers senzills, moralitat conservadora, amor a la família i la

Los vigilantes de la playa: una barreja entre socorristes i massissos de discoteca.

disciplina ...). Tot i que el serial és veritablement anodí, l'espectacularitat de les escenes, la lluentor dels cossos dels/les socorristes, la pastissera banda sonora i la calor del estiu, l'han convertida en favorita del públic. Tant que molts dels nostres joves s'han sentit atrapats per la dedicació al socorrisme en veure els intensos dies de romanç i aventura que conformen els episodis de la pantalla. Però, ¿té alguna cosa a veure la televisió amb la realitat? "No", ens diu el cap de platja David Buyo, "per començar, les socorristes de platja reals no són *sex symbols* com en la sèrie. Són noies normals. A més, els mitjans amb què contenen són propis d'un somni. Tanta llanxa tipus Miami Vice, no en tenim els socorristes de fora de la pantalla, com tampoc la militaritzada organització jeràrquica o les fantasioses històries d'amors, rescats impossibles, segrests o altres *flipades* per l'estil". A les riberes de la

realitat, les emocions no són sempre tan agradables. Com en altres ocasions en què la cultura nord-americana lloa una professió (*Lou Grant, L.A. Law, ...*), la realitat, fora dels eflusis de les ones hertzianes, no fa gust a batut de caramel, sinó a salsa agredolça.

J. M. O.

Totalment en viu, la recerca d'un nen extraviat comença.

RAFA GIL

un membre de la Federació qui cuida marcialment dels xiquets que salten i bramen sobre el suro. Encara que les relacions són afables entre els de l'arena i el naufrag de l'invent de la Generalitat, les pulles amb espines apareixen ocasionalment: "l'altre dia haguérem d'ajudar el socorrista de la Federació a eixir de l'aigua. Tanta professionalitat i ja veus".

Encara que el títol de socorrista de la Creu Roja es pot traure als setze anys, tots els de les Arenes en tenen divuit o més. Abans d'aquesta edat, no es pot treballar amb contracte, només percebant el sou en forma de dietes. Entre els integrants de la formació voluntària predominen els xics. "Són tots igualment eficients, encara que les xiques es posen més nervioses quan avisen per ràdio que passa alguna cosa", diu el cap de platja. Els dies d'aquests joves guardians, tenen, dins de les freqüents variacions, certa cadència rutinària: David Buyo s'alça a les 8'30 hores del matí, quan els raigs ultraviolats ja acaronen les aigües amb malícia. Sobre les 9, ja és al centre de la Creu Roja al Club Nàutic de València. Una vegada allí, revisa l'equip que s'utilitzarà durant el dia: cotxes, llanxes i tot tipus de transport. Després, es desdijuna i parla amb la seua nòvia, un equivalent

femení d'ell mateix: cabell ros, pell bruna i cos ben format, que treballa d'ATS en les postes sanitàries de la Creu Roja: "ací es lliga molt. Alguns dels més joves aprofiten per conèixer gent nova. Això està bé, anima per a fer la feina de debò. I la feina vertadera arriba de sobte: durant el trancurs de la conversa, una jove s'acosta, nerviosa, amb el mar dels seus ulls a punt de desbordar-se, cap els socorristes. El seu germanet ha desaparegut, i no sap què fer. Totalment en directe, una operació de recerca comença: "aquesta situació és completament normal. Al final del dia, trobem deu o dotze xiquets desapareguts. Ja veuràs com estava jugant tan tranquil." La calma dels vigilants és esbalaïdora. David avisa per ràdio a totes les torres, i el menut apareix al poc de temps: estava passetjant mullant-se els peus. La germana s'esfuma amb la celeritat amb què havia aparegut. La seua absència deixa un somriure de deure complit als llavis dels rescatadors: "quan cal ficar-se nerviós, és quan et diuen que algú ha desaparegut dins l'aigua. Si no, podem estar tranquils."

Fins les 20 hores, la platja està vigilada: "els moments més difícils, solen donar-se a migdia. Quan la gent beu i menja copiosament i es llança a l'aigua tot seguit, apareixen molts casos perillosos de talls de digestió. També quan estem a punt de marxar, instant escollit per molts xiquets per a desaparèixer." ¿I què pot impressionar, doncs, una persona acostumada a tractar amb l'aspecte més ferotge del déu dels mars? "Trobar un cadàver és molt fort. Els ofegats es tornen blaus per falta d'oxigen, i s'inflen com balons. Recorde la primera vegada que vaig traure un mort del mar. Era hivern, un dia plomís, i el cos d'una dona gran surava mar endins. Havia decidit llevar-se la vida. Recorde també que un company va agafar del canell el cos d'un magribí, i es va quedar amb part del braç entre les seues mans. Tot i que aquestes situacions impacten, el que no s'oblida mai és la mort d'un nen. Avui, veig encara uns pares que vingueren a mi amb el cos de la seua filla de quatre anys. No hi havia res a fer. Ja era morta. No controlar bé als menuts, normalment acaba en tragèdia."

Perdut en els records, i superat el sentiment de culpa de les primeres desgràcies no evitades, David continua mirant el mar com un vell amic traïdorenc que, a més de disgustos, li dona vida: les punyalades dels tritons no són tan fortes com per deixar el treball que l'enamora.

Joan M. Oleaque

Temeritat a dojo

Poques setmanes després de la mort de Delfí López a la platja del Bogatell (Barcelona), i d'altres persones més al litoral del Principat, la seguretat a les costes encara és un problema. La Creu Roja, principal responsable de la protecció a mar, en combinació amb l'administració local de cada municipi costaner, ha reforçat els seus efectius a totes les platges, sobretot a les de Barcelona. La senyalització de l'estat de la mar ha augmentat, hi ha més advertències als usuaris, les embarcacions de seguretat han intensificat els recorreguts i el temps de navegació i els socorristes disposen de boies salvavides. Més infraestructura per als 1713 voluntaris i dos especialistes coordinadors que hi ha als 4,5 quilòmetres de platja barcelonina. Pel sots-director de l'àrea d'activitats i serveis de la Creu Roja del Mar, José Manuel Gil, "les modificacions del sistema de seguretat adoptades consisteixen en més hores de supervisió i en material, ja en fase de prova en altres platges". Per aquest directiu, "es tracta d'un reforç orientat a fer que la societat no es vegi desatesa més que no pas a resoldre aspectes concrets de salvament". Un augment de les mesures de seguretat del tot imprescindible, perquè les imprudències dels banyistes no tenen aturador, tot i que han disminuït. "Com a mínim ara ja no es riuen de nosaltres", comentava un socorrista de la Creu Roja diumenge passat. Tret d'això, els voluntaris no han notat cap canvi significatiu en el comportament de la gent. Aquest darrer cap de setmana la platja del Bogatell tornava a ser plena a vessar, poca sorra quedava sense tovalloles i ben pocs banyistes se sentien atemorits per la senyalització vermella. Els socorristes anaven de l'un cantó a l'altre avisant la gent i fent algun salvament. Però ni les darreres notícies ni els crits, ja afònics de tant advertir, dels nois i noies de la Creu Roja impediren que alguns agosarats es fiquessin on feia uns dies havia mort Delfí López. Gens de psicosis. Els voluntaris n'estan tips, que la gent no els faci cas, "avisem que és molt perillós, però res, els més temeraris no ens fan gens de cabal. El que no podem fer és anar-los agafant un per un i treure'ls de l'aigua".

L'arribada de l'estiu i les òptimes condicions de les platges del cap i casal han fet que cada any l'afluència de gent hagi anat en augment. La Creu Roja, preveient que el nombre de banyistes es doblaria, va de-

manar a l'Ajuntament de Barcelona que la subvenció establerta en el pla Estiu-93 fos de 7,7 milions de pessetes, però al final de la negociació quedà reduïda a menys de 6 milions. L'Ajuntament de la ciutat ha recordat que, tot i la reducció del plantejament econòmic inicial de la Creu Roja, cada any destina més diners al servei de seguretat a les platges i que la xifra ha augmentat molt en comparació a fa tres anys, quan només era de 2 milions de pessetes. Un augment gens arbitrari, car la qualitat de les platges també ha pujat molt en aquests tres anys.

Després dels accidents, els grups municipals de CiU i PP s'han mostrat partidaris d'incrementar la protecció amb la creació de la Guàrdia Urbana del Mar. Els responsables del cos de policia local han assegurat que seria factible, perquè disposen de material i d'infraestructura, però que el principal problema és la manca de pressupost de l'Ajuntament. De moment, una comissió del consistori estudia la possibilitat de revisar el pla Estiu-93.

Tots els municipis costaners, per delegació de competències de la Generalitat, han de protegir els banyistes de la platja que els correspon, i la majoria ho fa contractant els serveis de la Creu Roja. Al Principat, aquesta institució té 69 estacions de salvament, amb torre de vigilància, bandera per a senyalitzar el perill i embarcació pneumàtica. Segons el directiu de la Creu Roja José Manuel Gil, "les platges catalanes són de les més ben cobertes de la península, i tot i això cal tenir clar que és impossible que cada centímetre de costa pugui ser protegit igual; a part la gent que es banya en ple febrer, quan pràcticament no hi ha vigilància".

Tot el que sigui material i personal pot augmentar o no, es poden construir espigons a les platges pensant en possibles galernes o no, però el problema més greu continua sent la imprudència i pensar que "a mi, no em pot passar". Hores després del primer ofegat a la platja de Bogatell un grup de persones es tornava a ficar a l'aigua. Per a evitar tot això els voluntaris de la Creu Roja demanen un canvi de mentalitat, "que no hagi passat mai no vol dir que no passarà. És més, la mort de Delfí López, el 4 de juliol, és prou greu, i malgrat això sembla que alguns ni se'n vulguin assabentar", assegura un socorrista de la Creu Roja.

Oriol Cortacans